

Soestdijksekade 343.

Escamp laan

DE KERK VAN O.L. VROUWE VAN FATIMA IN DEN HAAG

arch. N. Molenaar - medewerker W. Sips

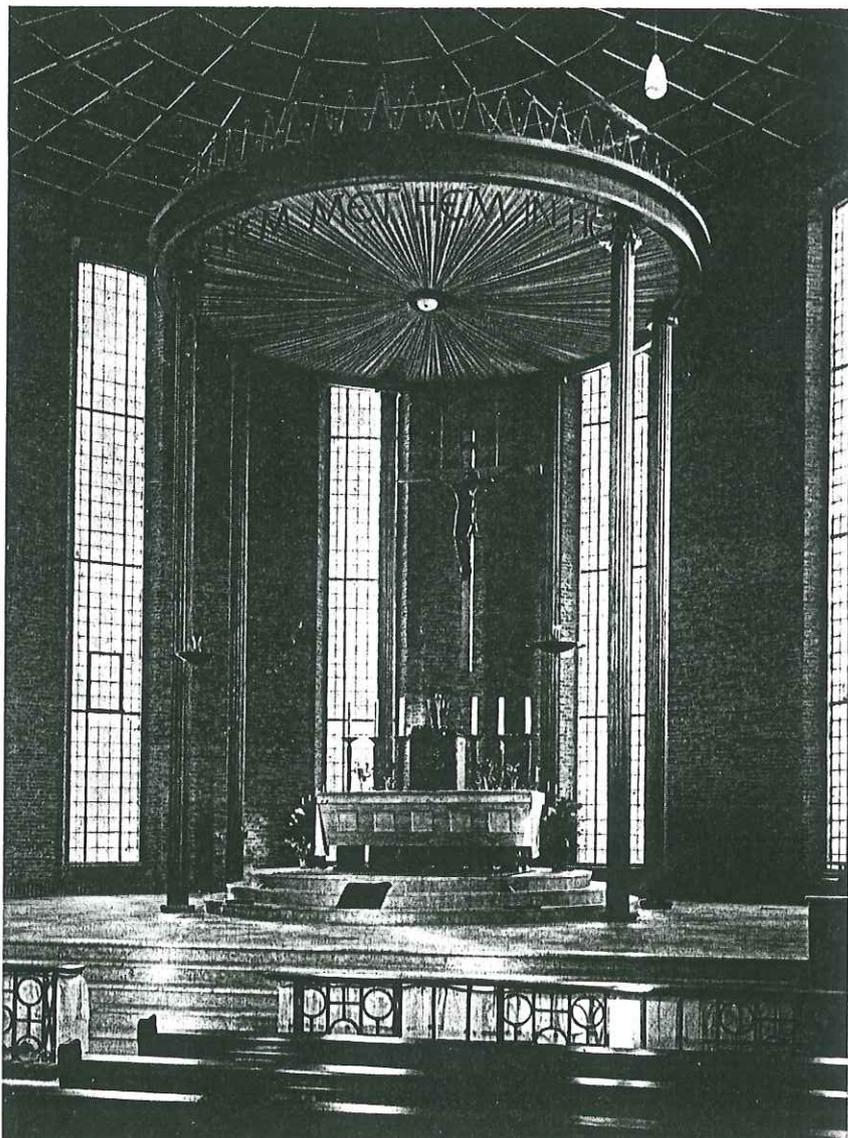
Op de grens van twee stadsuitbreidingen ligt de nieuwe kerk van het Leyenburg te Den Haag. Aan de centrumzijde rijen de wat sombere, eentonige vooroorlogse huizenblokken zich aaneen, aan de Loosduinse zijde de na-oorlogse huizenzee, wat verser van materiaal, wat roder en witter, misschien wat levendiger, maar eigenlijk niet minder monotoon. Op de scheiding, geformeerd door enkele brede straten, trieste steenwoestijnen van een enorme uitgestrektheid, welke elke stadsgezelligheid vermoorden in hun eindeloze horizontale vlakken (kunt ge U hier een cafeetje indenken, een kroegje? het is er ook niet, nergens in deze agglomeratie waar duizenden wonen!)

Deze brede straten welke elke stedelijke grandeur slechts mogelijk zouden maken bij de gratie van een verticale bebouwing van gigantische afmetingen. In deze weinig inspirerende omgeving werd aan kerk met scholen een wonderlijk, klein, overgeschoten plein-driehoekje toebedeeld, een bescheiden restruimte van vierkante kilometers straat.

Zelfs het water, een element dat op dankbare wijze het stadsbeeld verrijkt, is hier slechts aanwezig in de vorm van een stug kanaal dat het straatprofiel nog slechter maakt. En wanneer op een der afbeeldingen dit water toch niet onaantrekkelijk schijnt te slapen langs de voet van de kademuur dan is dit slechts een compliment aan de fotograaf.

In deze ellende heeft Molenaar een knappe oplossing gevonden voor de plaatsing van kerk en de verschillende scholen welke mede op dit terrein moesten worden ingepuzzeld. Een frontale aanval van de kerkgevel op de brede hoofdverkeersader — de Soestdijksekade — zou nooit gelukt zijn in de huidige dimensies; nu werd de kerkgevel gericht op een eigen pleintje, met als secundaire tegenpool, om het ingaan te markeren, een zestal pylonen.

Door het zich afkeren van de weg vermag juist de kerk onze aandacht te vangen en ons op te wekken via de gebogen Gü van het priesterkoor te gaan naar de ingangsegevel. Het priesterkoor, zijnschip met devotiekapel en de kleuterschool met rotonde markeren op soepele wijze het eigen domein; het is jammer dat van deze gevelwand geen afbeelding aanwezig is. De sacristie en de andere school heb-

Kerk aan het Leyenburg. Priesterkoor

Arch. N. Molenaar

Medewerker W. Sips

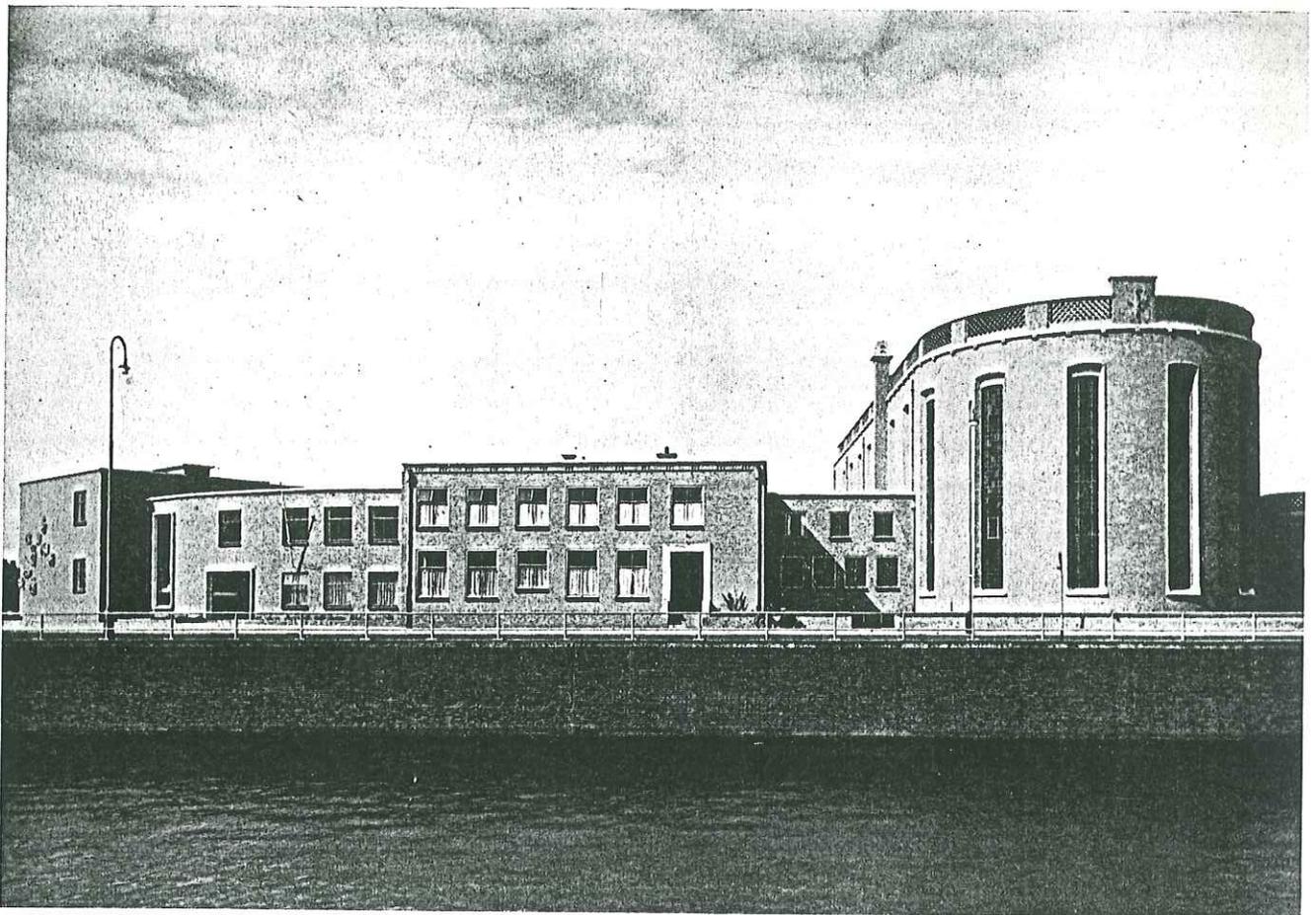
Boven: Gezicht op kerk met scholen
 Beneden: De kleuterschool

Arch. N. Molenaar
 Medewerker W. Sips

breedte markeert het priesterkoor maar toch is dit vluchtpunt en climax door de gebogen achterwand waarin zeer monumentaal de hoge ramen zijn geplaatst, door het krachtig werkend plafond, door het grote ciborium dat in deze wijdse ruimte de altaarplaats bekroont. Dit ciborium heeft de uiterste maat gekregen: het kan niet groter gemaakt worden, het zou door het plafond heendrukken; het kan wel kleiner, een weinig kleiner, veel kleiner; daarom juist is deze maat goed, hij is vastgelegd; kortom dit ciborium heeft dezelfde grote schaal welke het hoofdschip beheerst. De lange verticale ramen geven het nodige ritme in de hoge continu doorlopende wand die waarschijnlijk de ruimte nog sterker zou afbakenen indien het zijschip, althans de scheiding tussen hoofd en zijschip iets lager was gehouden.

Het interieur geeft een indruk van veel grotere hoogte dan men uit beschouwing van de doorsnede zou vermoeden. Dit naar mijn oordeel gunstige effect wordt zeker grotendeels verkregen door de gebogen achterwand met zijn hoge achterraamen: ziet men namelijk van-

Kerk aan het Leyenburg. Gezicht op priesterkoor, sacristie en school

uit het priesterkoor naar het zangkoor dan manifesteert zich de verticale tendenz minder sterk.

Het is een merkwaardig feit dat naarmate onze stedelijke bebouwing steeds hoger wordt, en flats en kantoren de ene verdieping op de andere stapelen, naarmate het exterieur steeds meer rijst, het interieur steeds meer zakt, de binnenruimte steeds lager wordt. De woonkamer is in hoogte geslonken van 3.60 tot 2.60 meter en parallel daaraan de ruimten van openbare gebouwen en ook van kerken.

Maar de verticale gerichtheid in een grote kerkruimte is mij nog altijd dierbaar.

Het tegenlicht van de ramen in het priesterkoor werkt niet verblindend noch onrustig, maar verscherpt het silhouet van altaar en ciborium, en ook van de priester aan het altaar. Het plafond is mooi van kleur en de

vierkanten hebben een plezierige maat ten opzichte van de grote wanden.

Voor de kruiswegstaties zijn vlakken uitgespaard in de muren; goede staties zullen door kleur of reliëf het interieur nog verrijken.

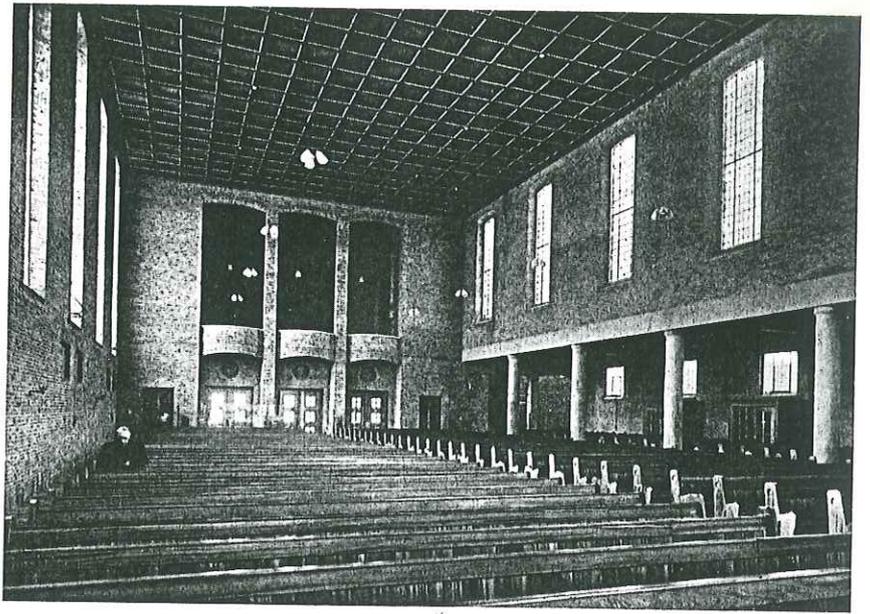
Het samenspel van beton en baksteen in de gevel is nog steeds een moeilijke zaak, evenals de verwerking van beton in zichtbaar skelet en banden en lijsten, of de detailvormgeving de weg nu zoekt in meer of minder profilering, of in een zekere wijze van oppervlaktestructuur en kleur. Naar ik meen had een minder sterk naar voren springen der betonbanden, ofwel een fijner profilering de scherpte dezer banden wat verzacht; nu meen ik wel dat profileren in de klassieke betekenis van trapsgewijze ontwikkeling hetzij hoekig of rond van een lijst inderdaad bij beton niet gemakkelijk past, maar dat in de oppervlaktestructuur nog veel mogelijkheden liggen.

Maar misschien past toch deze scherpkantigheid beter bij de hoekige huizenblokken welke dit eilandje van de geest omringen.

De kleine kale boompjes die U op de afbeeldingen ziet moeten nog groeien en zullen dan ongetwijfeld veel van de leegte wegnemen waarin dit centrum staat.

Ik hoop dat niet zozeer een nette dan wel een werkelijk mooie beplanting het gebouwencomplex zal gaan omringen; waarbij misschien het stoute stukje zal worden uitgehaald om eens buiten de boom achter of voor rooilijn te planten, eens vlak tegen een der gebouwen, of midden op een der speelplaatsen. Maar dit ligt — jammer genoeg — niet meer op het terrein van de architect.

ir. A. W. P. Th.

Boven. Interieur: Gezicht op het zangkoor
Beneden. Interieur: Gezicht op het priesterkoor

Arch. N. Molenaar
Medewerker W. Sips

